

Valinnaisuus suomenkielisessä perusopetuksessa opetussuunnitelman uudistuessa 1.8.2016-1.8.2019/ IK

VD/8453/12.00.01.02/2015

Vantaan suomenkielisessä perusopetuksessa on käynnissä kunta- ja koulukohtainen opetussuunnitelmatyö. Opetushallitus on määritellyt opetussuunnitelman uudistamisen yhteydessä opetuksen järjestäjille eli kunnille useita eri asioita, joita tulee uudistamisen yhteydessä linjata. Valinnaisuus opetuksessa on yksi asia, josta opetuksen järjestäjä päättää opetussuunnitelman uudistamisen yhteydessä. Nykyisessä koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa kukin koulu on voinut määritellä mitä taito- ja taideaineiden valinnaisia aineita se on tarjonnut oppilaiden valittavaksi. Uudessa opetussuunnitelmassa jokainen vantaalainen koulu tarjoaa kaikkia viittä taide- ja taitoainetta oppilaiden valittaviksi. Tällä toimenpiteellä vahvistetaan oppilaiden tosiasiallista mahdollisuutta tehdä valintoja. Lisäksi uudessa opetussuunnitelmassa oppilaille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa muiden kuin taide- ja taitoaineiden valinnaisten kurssien teemoihin ja sisältöihin. Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia.

Taustatietoa

Esitystä opetuslautakunnalle valinnaisuuden toteutumisesta uudessa opetussuunnitelmassa on valmisteltu perusopetuksen opetussuunnitelmatyöryhmässä, perusopetuksen johtoryhmässä, yleissivistävän koulutuksen opetussuunnitelmatyön ohjausryhmässä ja oppiaineryhmissä. Valmistelussa on kuultu kyselyn avulla laajasti Vantaan kaikkien koulujen opetushenkilöstöä. Kaikissa edellä mainituissa ryhmissä nousi vahvasti esiin uusi oppimiskäsitys, jossa oppilaalle annetaan mahdollisuus tehdä valinta monipuolisesta tarjonnasta. Oppilaille tulee myös varata mahdollisuus osallistua valinnaisiin opintoihin kuuluvien kurssien suunnitteluun.

Opettajakunnalle suunnatussa kyselyssä nousi esiin, että valinnaisaineiden tarjonta ja toteutustapa tulisi jättää koulujen tasolle. Tällöin myös oppilaan mahdollisuus tehdä valintoja ja vaikuttaa tekemiensä valintojen sisältöihin, toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla.

Valinnaiset aineet antavat hyvän mahdollisuuden opetussuunnitelman perusteiden kuvaamien eri oppiaineiden sisältöjä yhdistävien laaja-alaisen osaamisen alueiden toteutumiselle.

Opetussuunnitelman perusteissa laaja-alaisen osaamisen alueita ovat 1) Ajattelu ja oppimaan oppiminen, 2) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, 3) Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, 4) Monilukutaito, 5) Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen, 6) Työelämätaidot ja yrittäjyys ja 7) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen.

Valinnaisuuden kolme eri muotoa

Valtakunnallinen perusopetuksen opetussuunnitelma (perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 22.12.2014) sisältää kolmenlaista valinnaisuutta: a) taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit, b) oppilaan valintaan perustuvat valinnaisaineet sekä c) valinnaiset, oppilaille vapaaehtoiset kielet.

a) Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Perusopetuksen valtakunnallinen tuntijako määrittelee taide- ja taitoaineiden ryhmään kuuluvat yhteiset oppiaineet, jotka ovat kotitalous, kuvataide, käsityö, liikunta ja musiikki. Tuntijako määrittelee kullekin taide- ja taitoaineelle vähimmäistunnit, joiden lisäksi näihin oppiaineisiin osoitetaan tuntijaossa valinnaisia tunteja 6 vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1. – 6. ja 5 vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 7. – 9.

Opetuksen järjestäjä päättää taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien käytöstä. Se voi tarkoittaa ensinnäkin sitä, että opetuksen järjestäjä päätöksellään ratkaisee valinnaisten tuntien sijoittamisen tuntijaon mukaisiin taide- ja taitoaineisiin sekä eri vuosiluokille. Toinen vaihtoehto on, että opetuksen järjestäjä delegoi päätöksenteon kouluille. Opetuksen järjestäjällä on myös valta nimetä osa tai kaikki taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit oppilaille valittaviksi. Tällöin opetuksen järjestäjä päättää (tai delegoi kouluille päätettäväksi), millaiselta ainetarjottimelta oppilas valitsee. Jos koulussa on painotettua opetusta, voidaan taide- ja taitoaineiden valinnaisuutta käyttää painotuksen toteuttamiseen.

b) Valinnaiset aineet

Jokaisen oppilaan opintoihin tulee perusopetuksen aikana sisältyä vähintään 9 vuosiviikkotuntia valinnaisten aineiden opiskelua, joka syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaan. Valinnaisuus voi liittyä mihin tahansa yksittäiseen oppiaineeseen – myös taide- tai taitoaineisiin tai kieliin – useampiin oppiaineisiin tai suoraan esimerkiksi laaja-alaiseen osaamiseen.

Opetuksen järjestäjä päättää, miten tunnit sijoitetaan eri vuosiluokille ja mitkä ovat valinnaisina tarjottavat aineet eli minkälaisista vaihtoehtoista oppilas pääsee valitsemaan. Valinnaisten aineiden tunteja voidaan käyttää sellaisen painotetun opetuksen järjestämiseen, johon hakeudutaan. Tällöin katsotaan, että oppilaan hakeutuminen painotettuun opetukseen on oppilaan valinta.

c) Valinnaiset kielet

Opetuksen järjestäjä päättää, tarjoaako se kaikille yhteisten kieliopintojen lisäksi mahdollisuuden kielten valinnaisiin opintoihin. Valinnaisten kielten opiskelu on oppilaille vapaaehtoista. Valinnaisia kieliä voidaan tarjota toisessa kotimaisessa kielessä tai vieraissa kielissä. Opetuksen järjestäjä/kunta voi halutessaan tarjota valinnaisina kielinä neljänneltä vuosiluokalta alkavaa vapaaehtoista A2- kieltä sekä kahdeksannelta vuosiluokalta alkavaa B2-kieltä. Valinnaisena voidaan opettaa mitä tahansa kieltä A2- tai B2-oppimääränä.

A2-oppimäärän mukaisen valinnaisen kielen vuosiviikkotuntimäärä perusopetuksen aikana on vähintään 12. Valinnaisista kielistä opetuslautakunta on päättänyt (Opetuslautakunta 17.8.2015 § 9), että Vantaalla tarjotaan neljänneltä luokalta alkavana vapaaehtoisena A2-kielenä ruotsia, saksaa, ranskaa, venäjää ja espanjaa.

Lyhyen eli B2-oppimäärän mukaisen valinnaisen kielen (B2) opetuksen laajuus on 4 vuosiviikkotuntia. B2-kielen osalta esitetään nyt päätettäväksi, että opetus voidaan toteuttaa koulun päätöksellä valinnaisten aineiden tuntien puitteissa.

Urhea-toiminta Vantaan 7.-9. vuosiluokkien kouluissa 1.8.2016 alkaen

Vantaan suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelmaa on valmisteltu yhteistyössä muun muassa kirjaston, seurakuntien, kulttuuripalveluiden, liikuntapalveluiden, nuorisotoimen, luontokoulun ja Vanvaryn kanssa. Yhteissuunnittelua on tehty myös Pääkaupunkiseudun urheiluakatemia Urhean kanssa. Yhteisen suunnittelun pohjalta on luotu Vantaan lähikouluperiaatteeseen soveltuva malli (Urhea-toiminta) tavoitteellista kilpaurheilua harrastavien 7.-9. vuosiluokkien oppilaiden hyvinvoinnin ja koulunkäynnin tukemiseksi.

Kaikki vantaalaiset koulut, joissa on luokka-asteet 7-9 olisivat esityksen mukaan Urhea-kouluja, jotka tukevat urheiluseuroissa tavoitteellisesti urheilevien lasten ja nuorten koulunkäynnin ja urheiluharrastuksen yhteensovittamista. Urhea-toimintaan voidaan ottaa koulun omia oppilaita, jotka harrastavat urheiluseuroissa aktiivisesti ja tavoitteellisesti urheilua sekä muita tavoitteellisesta harjoittelusta kiinnostuneita oppilaita. Jokainen Urhea-koulu tarjoaa 7., 8. ja 9. vuosiluokilla yhden lyhyen (yksi vuosiviikkotunti) valinnaisen Urhea-kurssin, jonka sisällöt ja opetussuunnitelma valmistellaan yhteistyössä Pääkaupunkiseudun urheiluakatemia Urhean kanssa.

Opetuslautakunta 12.10.2015 § 12

Perusopetuksen johtaja vs:n esitys:
Päätetään

taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien osalta vuosiluokilla 4-6, että

- oppilas valitsee jokaiselle vuosiluokalle kaksi eri taide- ja taitoainetta siten, että molempia opetetaan yhden vuosiviikkotunnin verran.
- jokainen koulu tarjoaa kaikkia viittä taide- ja taitoainetta (kotitalous, kuvataide, käsityö, liikunta ja musiikki) valinnaisainetarjottimellaan.
- koulu kuvaa lukuvuosisuunnitelmassa tarjoamiensa taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien sisällöt tarkemmin.

- d) rehtori päättää ryhmien muodostamisesta taloudellisten resurssien puitteissa.
- e) kohdat a, b, c ja d eivät koske musiikkiluokkia.
- f) kohdissa a, b, c ja d hyväksytyt periaatteet astuvat voimaan 1.8.2016.

taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien osalta vuosiluokilla 7-9, että

- a) oppilas valitsee seitsemännen luokan keväällä yhden pitkän (2 vuosiviikkotuntia) valinnaisen taide- ja taitoaineen kahdeksannen ja yhdeksännen vuosiluokan ajaksi.
- b) lisäksi oppilas valitsee yhdeksännen luokan ajaksi yhden lyhyen (1 vuosiviikkotunti) taide- ja taitoaineen.
- c) jokainen koulu tarjoaa kaikkia viittä taide- ja taitoainetta valinnaisainetarjottimellaan.
- d) koulu kuvaa lukuvuosisuunnitelmassa tarjoamiensa taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien sisällöt tarkemmin.
- e) rehtori päättää ryhmien muodostamisesta taloudellisten resurssien puitteissa.
- f) kohdat a, b, c ja d eivät koske musiikkiluokkia.
- g) kohdissa a, b, c ja d hyväksytyt periaatteet astuvat voimaan asteittain seuraavasti:
syksy 2017 vuosiluokka 7
syksy 2018 vuosiluokka 8
syksy 2019 vuosiluokka 9

valinnaisten aineiden tuntien osalta vuosiluokilla 4-6, että

- a) oppilas valitsee jokaiselle vuosiluokalle yhden valinnaisaineen, jota opetetaan yhden vuosiviikkotunnin verran.
- b) koulu kuvaa lukuvuosisuunnitelmassa tarjoamiensa valinnaisaineiden sisällöt tarkemmin. Oppilaille varataan mahdollisuus osallistua valinnaisaineiden suunnitteluun ja sisällöissä korostuvat oppiainerajoja rikkovat periaatteet sekä laaja-alainen osaaminen.
- c) rehtori päättää ryhmien muodostamisesta taloudellisten resurssien puitteissa.
- d) kohdat a, b ja c eivät koske musiikkiluokkia eivätkä kaksikielistä opetusta
- e) kohdissa a, b ja c hyväksytyt periaatteet astuvat voimaan 1.8.2016.

valinnaisten aineiden tuntien osalta vuosiluokilla 7-9, että

- a) oppilas valitsee seitsemännelle luokalle kaksi lyhyttä (1 vuosiviikkotunti) valinnaisainetta. Kahdeksannelle ja yhdeksännelle luokalle oppilas valitsee yhden pitkän (2 vuosiviikkotuntia) valinnaisaineen sekä yhden lyhyen (yksi vuosiviikkotunti) valinnaisen aineen.
- b) koulu kuvaa lukuvuosisuunnitelmassa tarjoamiensa valinnaisaineiden sisällöt tarkemmin. Oppilaille varataan mahdollisuus osallistua valinnaisaineiden suunnitteluun ja sisällöissä korostuvat oppiainerajoja rikkovat periaatteet sekä laaja-alainen osaaminen.
- c) rehtori päättää ryhmien muodostamisesta taloudellisten resurssien puitteissa.
- d) kohdat a, b ja c eivät koske musiikkiluokkia eivätkä laajamittaista kaksikielistä opetusta.
- e) jokaisen 7.-9. vuosiluokkia käsittävän koulun tulee tarjota osana valinnaisia opintoja yhden vuosiviikkotunnin laajuista Urhea - kurssia seitsemättä, kahdeksatta ja yhdeksättä vuosiluokkaa varten. Urhea - kurssi on luonteeltaan yleisharjoittelua ja sitä tarjotaan oppilaille, jotka harjoittelevat urheiluseuroissa tavoitteellisesti. Urhea - kurssi on kuvattu tarkemmin liikunnan opetussuunnitelmassa.
- f) jokainen koulu voi tarjota B2 - kieltä pitkänä valinnaisena (2 vuosiviikkotuntia) kahdeksannelle ja yhdeksännelle luokalle.
- g) vapaaehtoisen A2 - kielen neljännellä luokalla valinneet oppilaat eivät voi seitsemännellä vuosiluokalla valita muuta valinnaista eivätkä kahdeksannelle ja yhdeksännellä vuosiluokalla pitkää valinnaista (2 vuosiviikkotuntia), koska A2 - kieleen varatut tunnit ovat osa valinnaisaineiden tuntimäärää.
- h) kohdissa a, b, c, d, e, f ja g hyväksytyt periaatteet astuvat voimaan asteittain seuraavasti:
syksy 2017 vuosiluokka 7 (poikkeuksena Urhea-kurssi, joihin siirrytään 1.8.2016 alkaen)
syksy 2018 vuosiluokka 8
syksy 2019 vuosiluokka 9

Päätös:

Hyväksyttiin esitys

Täytäntöönpano:

Perusopetuksen tulosalue

-ote suomenkielisen perusopetuksen kouluille

Vantaa

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:

Tapio Lahtero, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi, 040 507 3489

Lotte Koivulainen, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi, 040 5769 241